

INFOBLAD AGRARIËRS

> VOORJAAR 2023

**'BOEREN MOETEN WETEN
WAAR ZE AAN TOE ZIJN'**

**GROTE BESTUURSWISSEL
NA WATERSCHAPS-
VERKIEZINGEN**

**OP JACHT NAAR
DE AMERIKAANSE
RIVIERKREEFT**

INHOUD

- 03 Infoblad gaat digitaal
- 04 FPLG-programmaleider Pieter Zondervan
- 06 Grote bestuurswissel na waterschapsverkiezingen
- 08 Verschillende regels teeltvrije zones en bufferstroken
- 11 Op jacht naar de Amerikaanse rivierkreeft
- 12 In 2022 vooral herbiciden aangetroffen in het water

COLOFON

WETTERSKIP FRYSLÂN
Postbus 36 | 8900 AA Leeuwarden
T 058 - 292 22 22
info@weterskipfryslan.nl
weterskip.nl

Infoblad agrariërs | voorjaar 2023, nummer 28 |
Infoblad agrariërs is het informatieblad van Weterskip Fryslân voor alle agrariërs in Fryslân en het Groninger Westerkwartier | oplage: 5.120 | teksten en eindredactie: team communicatie Weterskip Fryslân | vormgeving & opmaak: GH+O communicatie, Leeuwarden | fotografie: Weterskip Fryslân, Daniël Hartog, Fotobureau Het Hoge Noorden, Omrop Fryslân (Remco de Vries), eigen medewerkers | druk: Grafische groep van der Eems, Easterein | Infoblad agrariërs is gedrukt op 100% gerecycled papier.

PRIVACYVERKLARING INFOBLAD AGRARIËRS

Elk adres in Fryslân en het Groninger Westerkwartier dat bij ons bekend staat als agrarisch bedrijf, ontvangt het Infoblad Agrariërs. Met het Infoblad informeren we je over wet- en regelgeving van het waterschap die voor jou van belang is. Bij het bedrijf dat de verzending doet, leveren wij voor elk nummer een naam- en adressenlijst aan. Het bedrijf vernietigt deze lijst na gebruik. Wil je geen Infoblad Agrariërs meer ontvangen, meld je dan af door een mail te sturen naar communicatie@weterskipfryslan.nl.

Je mag jouw gegevens altijd inzien en laten wijzigen of wissen. Ook mag je eisen dat de verwerking van jouw gegevens wordt beperkt en een klacht indienen bij de autoriteit persoonsgegevens. Je mag ook officieel bezwaar maken tegen de verwerking van jouw gegevens. Hiervoor kun je een verzoek indienen bij de functionaris gegevensbescherming (privacy@weterskipfryslan.nl).

INFOBLAD GAAT DIGITAAL!

Krijg jij infoblad agrariërs al digitaal? Een digitale editie is duurzamer; geen papier, geen inkt, geen vervoer. En we kunnen je sneller informeren over actuele onderwerpen. Scan de QR code en vul je gegevens in, of mail naar communicatie@weterskipfryslan.nl. Je krijgt 'm dan in het vervolg in je mailbox.

VOLG ONS OP DE SOCIALS

Blijf op de hoogte van ons en al het #wetterwerk via Facebook, Instagram, LinkedIn en Twitter. Maak je mooie foto's tijdens je werk? Tag ons, dan delen we ze!

LANDSCHAPSELEMENTEN EN ECOREGELINGEN

We krijgen soms vragen van agrariërs of zij onderhouds- of schouwpaden en watergangen mogen intekenen voor eco-regelingen of opgeven als landschapselement. Hoe werkt dat bij Weterskip? Meer informatie hierover vind je op www.weterskipfryslan.nl/ecoregelingen

Hét thema dat dit jaar de agenda kleurt van agrarisch en bestuurlijk Fryslân is het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG). In de invulling speelt water een prominente rol, zegt programmaleider Pieter Zondervan.

Jorwerter Pieter Zondervan is door de provincie en Wetterskip Fryslân ingehuurd om de totstandkoming van het Fries Programma Landelijk Gebied (FPLG) in goede banen te leiden. Het eerste concept is deze maand gepresenteerd en vrijgegeven voor een informele inspraakronde. Voor 1 juli moet het ontwerpplan bij het Rijk liggen. De definitieve versie wordt volgend voorjaar bekrachtigd.

Het is een lang traject voor een veelomvattend landelijk programma dat bedoeld is om het platteland klaar te stomen voor de toekomst. De overheid wil natuur herstellen en versterken, de kwaliteit van water en bodem verbeteren en meer doen tegen klimaatverandering. Deze doelen hangen nauw samen met de discussie over stikstof en het perspectief van de landbouw. Fryslân wil daarbovenop de sociaaleconomische vitaliteit versterken.

BEST SPANNEND

Water is een van de leidende thema's in het FPLG, zegt Zondervan. 'Dan gaat het over schoon water, maar ook over genoeg zoet water in alle gebieden van Fryslân. Dat laatste is best spannend. Waar het vroeger onze eerste zorg was dat we het water zo snel mogelijk kwijtraakten, moeten we nu juist zorgen dat we het vasthouden. Hoe doen we dat? En waar?'

FPLG-PROGRAMMALEIDER
PIETER ZONDERVAN:

'BOEREN MOETEN WETEN WAAR ZE AAN TOE ZIJN'

Als het om waterkwaliteit gaat is de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) een belangrijke stok achter de deur. Zondervan: 'We hebben doelen waaraan we in 2027 moeten voldoen. Daar zullen we de komende jaren extra energie in moeten steken om dat voor elkaar te boksen.'

Water is ook een leidend element in het Friese Veenweideprogramma, dat nu aan het FPLG is gekoppeld. 'Daarin hebben we in 2021 afgesproken dat we het grondwater in gebieden met het dikste veen omhoog brengen tot gemiddeld 40 centimeter onder het maaiveld. Hoe we dat stap voor stap

bereiken, is een uitdaging waarover we de komende jaren in verschillende gebieden nog volop discussie zullen voeren.'

WATER EN BODEM STUREND

Het waterdebat raakt niet alleen de veenweiden. In de kleigebieden is het tegengaan van verzilting een prominent thema. In de zuidoostelijke zandgebieden staat het bestrijden van droogte door het beter vasthouden van water voorop.

Het zijn stuk voor stuk uitdagingen die passen in de rijkskeuze om water en bodem sturend te laten zijn in ruimtelijke

ontwikkelingen. Voor onze provincie is dit streven vertaald in de visie Fryslân Klimaatbestendig 2050+, die onlangs ter inzage lag en nog niet is vastgesteld. De uitwerking hiervan in FPLG-verband volgt later, zegt Zondervan.

De komende twee jaar ligt de nadruk op het uitvoeren van maatregelen waaraan al volop wordt gewerkt, bijvoorbeeld in het veenweidegebied en bij de voltooiing van het Fries Natuur-netwerk.

OPEN EINDEN

Voor het werkplan voor de volgende tien jaar zal het Rijk nog over de brug

moeten komen met concrete acties en doelstellingen. Zondervan ziet nog wel wat open einden: 'We wachten op een Landbouwakkoord, concrete natuurdoelen en harde cijfers over de reductie van de uitstoot van broeikasgassen, zoals methaan.'

De onduidelijkheid hierover zorgt voor spanning in de gesprekken met de landbouwsector, zegt Zondervan. 'De boeren met wie wij praten in gebiedsprocessen en hun achterban willen weten waar ze aan toe zijn. Ze snappen best dat wij als provinciale overheden zaken opgelegd krijgen door het Rijk. Daarover discussiëren

is prima, maar ze willen wel een vorm van regie houden en niet het gevoel hebben dat er telkens nieuwe doelen op de vorige worden gestapeld.'

Zondervan roept alle partijen op om vooral 'op een rustige manier' met elkaar in gesprek te blijven. 'Met dwarsigheid komen we geen stap verder. Als iedereen snapt waar we het over hebben, ontstaat er begrip en kunnen we de weg vinden naar wat wel en niet kan.'

**ACTUELE INFORMATIE OVER
HET FPLG IS TE VINDEN OP
WWW.FRYSLAN.FRL/FPLG**

GROTE BESTUURSWISSEL NA WATERSCHAPS- VERKIEZINGEN

Niet eerder was er zoveel aandacht voor de waterschapsverkiezingen als afgelopen maart. De veranderingen in het klimaat, met afwisselend droogte en hoosbuien, maakten het werk van het waterschap zichtbaarder. De Unie van Waterschappen vroeg ook deze keer een bureau om een landelijke campagne te organiseren. Die heeft goed uitgepakt. Bestuursadviseur Arjan Erkens kijkt met name positief terug op de 'dilemma's' die landelijk zijn gebruikt en op de spotjes op de landelijke TV. 'Daarmee is voor veel mensen duidelijk geworden waarom ze moeten gaan stemmen, wat er op het spel staat.'

HOGERE OPKOMST

De opkomst op 15 maart was 63,3 procent, wat hoger is dan bij de vorige verkiezingen. En hoewel niet iedereen die een stem uitbracht voor de Provinciale Staten ook het stemformulier voor het waterschap invulde, is Erkens meer dan tevreden met het aantal stemmen. Als bestuursadviseur is hij verantwoordelijk voor de verschillende elementen waarvoor het waterschap bij de verkiezingen staat. 'De verkiezingen moeten rechtmatig zijn en we moeten de kiezer informeren over wat wij als waterschap doen en waarover hun stem gaat. Daarnaast is het ook onze taak dat het nieuwe bestuur zo snel mogelijk aan de slag kan.'

In de media zijn veel waterschapbestuurders aan het woord geweest om uitleg te geven over het werk van het

waterschap. Daarnaast was er weer de stemhulp, die veel kiezers heeft geholpen bij het maken van een keuze. Daarin was veel aandacht voor de landelijk gekozen dilemma's. De aandacht voor de eigen voorbeelden en thema's had groter gemogen, heeft Erkens gehoord van de diverse politieke partijen.

DISCUSSIE OVER GEBORGDE ZETELS

De grootste discussie in aanloop naar de verkiezingen ging uiteindelijk over de geborgde zetels. Dat zijn plekken in het algemeen bestuur die rechtstreeks worden ingevuld door landbouw, bedrijfsleven en natuur. Door een laatste-moment wetswijziging zijn de plekken voor het bedrijfsleven vervallen, en zijn die voor landbouw beperkt tot 2 (was 3). Ook om die reden heeft BBB meegedaan aan de verkiezingen, en je zou kunnen zeggen dat er nu meer vertegenwoordigers vanuit de landbouw in het bestuur zitten dan wanneer de geborgde zetels niet waren veranderd.

WATERSCHAPPEN STEEDS POLITIEKER

Voor een goede overdracht van zittend naar nieuw bestuur, zetten we een inwerkprogramma op voor nieuwe bestuursleden. Tijdens dit programma komt alle informatie aan bod die de nieuwe bestuursleden nodig hebben om goede beslissingen te kunnen nemen. Vergeleken met 4 jaar geleden is de invloed van de politiek weer duidelijker geworden. Partijen maken steeds duidelijkere keuzes over hoe we ons werk uit moeten voeren, en wat het mag kosten. Tegelijk zijn de partijen het in grote lijnen eens met elkaar over dat we voortvarend aan de slag moeten: beleid is er genoeg, nu aan de slag. De nieuwgekozen bestuurders werken daarin nu samen met de ambtelijke organisatie, om een goed uitvoeringsprogramma te maken. De bedoeling is dat er meer ruimte gaat komen voor maatwerk in de gebieden. Iedereen gaat er dus wat van merken.

UITSLAG VERKIEZINGEN ALGEMEEN BESTUUR WETTERSKIP FRYSLÂN 2023

Lijst	Partij	Gekozen kandidaten	Zetels 2023	Zetels 2019
1	CDA	Galema, S.H. (Sjoerd), Veltman, F. (Frans)	2	3
2	Water Natuurlijk	Plantinga, M. (Monique), De Vries, P.K. (Pieter), Hoogterp, G.J. (Gerben), Wouda, A. (Auke)	4	3
3	PvdA	Mulder, H.J.W. (Henk), Stolp, A. (Annelies)	2	3
4	FNP	Vollema, L.J. (Bert), Albada, T. (Trijntje)	2	2
5	WVD	Groot de, I. (Ids)	1	2
6	Lagere Lasten Burger	-	-	2
7	ChristenUnie	Berenst, E. (Egbert)	1	1
8	Partij voor de Dieren	Koop, R. (Ronnie)	1	1
9	BBB	Van Gosliga-Faber, A. (Alice), De Boer, G.W. (Gerben), Wijnia, J. (Jeljer), Kraak, P.G.J. (Peter), Hobert, A.A.H.T. (Adrie), Hiemstra, S. (Sipke), De Vries, U. (Uitzen)	7	-
10	Belang van Nederland (BVNL)	Koopmans-van der Veen, W.J. (Nynke)	1	-
11	AWP voor Water, Klimaat en Natuur	-	-	-

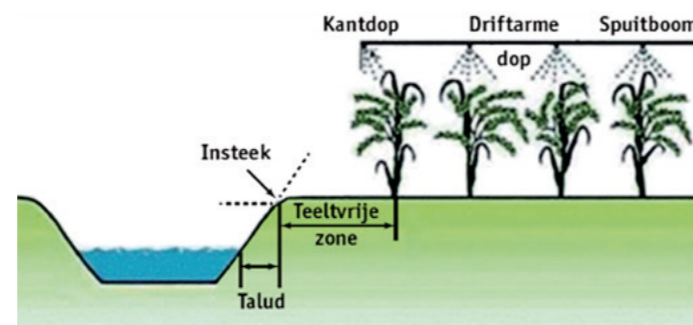
VERSCHILLENDE REGELS TEELTVRIJE ZONES EN BUFFERSTROKEN

Er gelden in 2023 verschillende regels voor zones en stroken langs watergangen. Deze regels zijn er om de waterkwaliteit en de biodiversiteit te beschermen en te verbeteren. We vertellen je in dit artikel meer over de teeltvrije en mestvrije zone en bufferstroken.

WAT IS EEN TEELTVRIJE ZONE?

Op de teeltvrije zone mag alleen gras staan, of een ander gewas dan op de rest van het perceel. Een vuistregel is dat je een teeltvrije zone moet aanhouden in het natte seizoen van 1 april tot 1 oktober.

In figuur 1 zie je de teeltvrije zone afgebeeld.

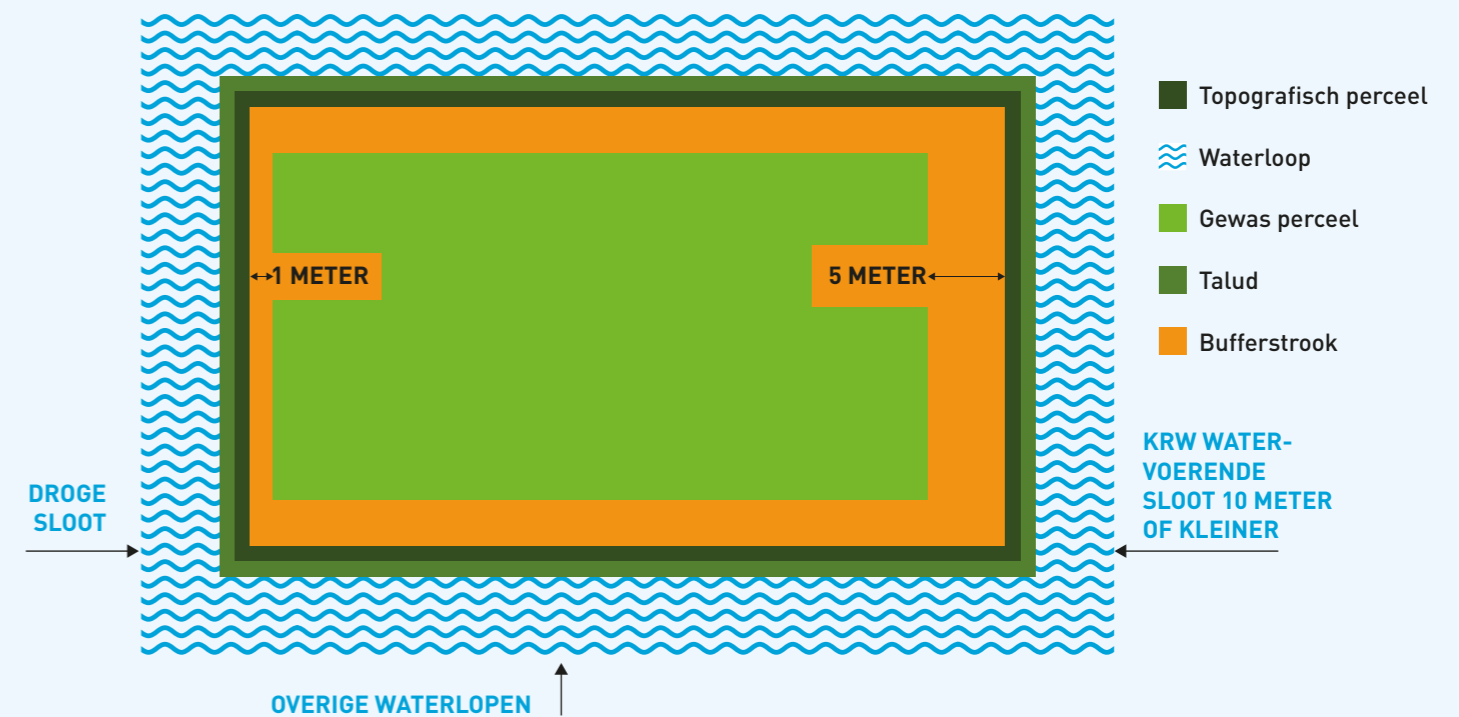

TABEL 1

Afstanden teeltvrije zone Activiteitenbesluit	
Aardappelen, aardbeien, asperges, prei, schorseneren, sla, uien, wortelen en bollen *	150 cm
Boomkwekerijgewassen (neerwaarts) en vaste planten *	150 cm
Boomkwekerijgewassen (opwaarts en zijwaarts)	500 cm
Appel, peer, pit- en steenvruchten (zijwaarts) **	450 cm
Granen en graszaad	50 cm
Overige gewassen	50 cm
Spuut- en mestvrije zone	
Grasland	50 cm

* wanneer een techniek met minimaal 90% driftreductie gebruikt wordt, is de teeltvrije zone 100 cm en met een handmatig aangedreven handgedragen spuit 50 cm.

** wanneer een techniek met minimaal 90% driftreductie gebruikt wordt, of een biologische productiemethode wordt toegepast, is de teeltvrije zone 300 cm.

Figuur 2

WAT IS EEN BUFFERSTROOK?

Een bufferstrook is een strook grond waarop je geen mest, chemische gewasbeschermingsmiddelen of biociden mag gebruiken. Met een bufferstrook bescherm je de waterkwaliteit en zorg je voor biodiversiteit. Een bufferstrook ligt langs een waterloop. De waterloop ligt langs landbouwgrond. Vanaf dit jaar is het voor het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en de mestwetgeving verplicht om bufferstroken langs alle waterlopen te hebben.

HOE BREED IS EEN BUFFERSTROOK?

De breedte van de bufferstrook hangt af van het type waterloop. In ons gebied hebben we 4 types. In tabel 2 zie je hoe breed de bufferstrook moet zijn per type.

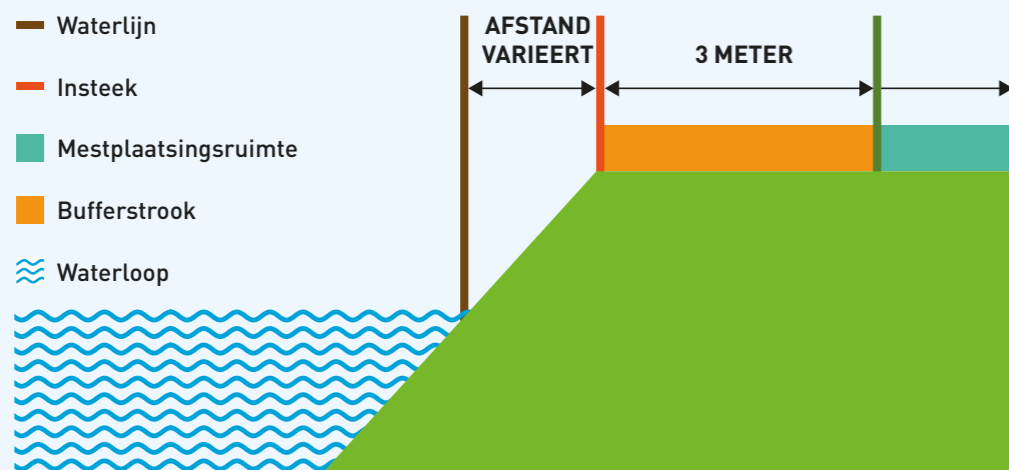
De RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) bepaalt voor alle percelen hoe breed de bufferstrook moet zijn. Als perceeleigenaar zie je de bufferstroken in 'Mijn percelen' op de website van de RVO.

De kaart met Kaderrichtlijn Water (KRW) staat op onze website: www.wetterskip.nl/krwkaart

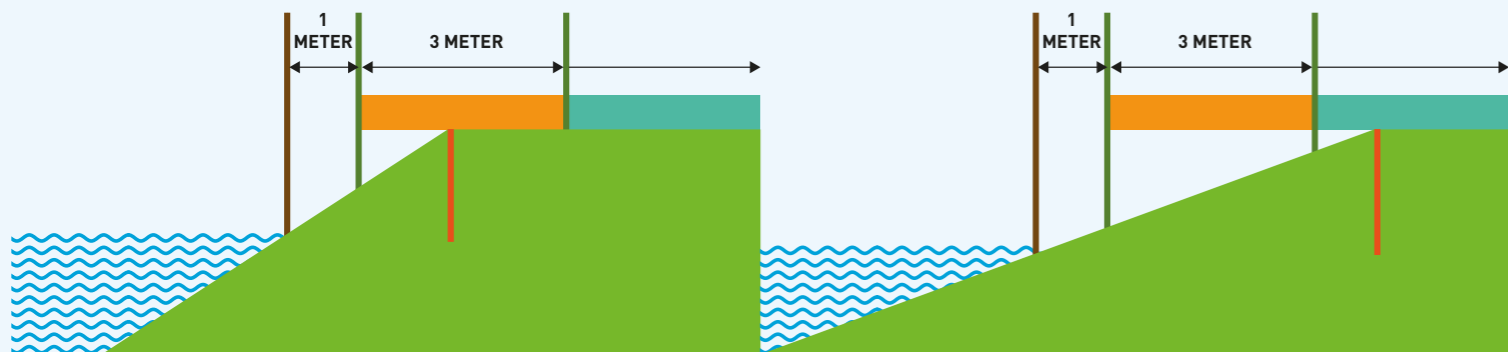
TABEL 2

Type waterloop	Hoofdregeel	1e berekening > 4%	2e berekening > 4%
KRW waterlopen	5 meter	3 meter	3 meter
KRW watervoerende sloot maximaal 10 meter breed	5 meter	3 meter	1 meter
Overige waterlopen	3 meter	1 meter	0,5 meter
Droge sloot	1 meter	Geen berekening nodig,	blijft 1 meter

Er is één uitzondering op deze breedtes. Namelijk als de teeltvrije zone breder is dan de bufferstrook. Dan geldt de breedte van de teeltvrije zone. De bufferstrook valt dan binnen de teeltvrije zone.

Figuur 3 (bron RVO)

Figuur 4 (bron RVO)

Figuur 5 (bron RVO)

WAAR BEGINT DE BUFFERSTROOK?

De bufferstrook begint vanaf de insteek van de sloot.

Waar begint de bufferstrook op een flauw talud? (figuur 4)

Een flauw talud (helling) is minimaal 2 meter breed vanaf de waterlijn tot aan de insteek. De helling is niet steiler dan 1:3. Bij een flauw talud begint de bufferstrook op 1 meter vanaf de waterlijn. De ruimte tussen de start van de bufferstrook en de waterlijn telt niet mee voor de mestplaatsingsruimte.

Waar begint een bufferstrook bij een talud breder dan 2 meter? (figuur 5)

Als een talud breder is dan 2 meter telt de ruimte tussen de bufferstrook en de insteek wel mee voor de mestplaatsingsruimte. Hoe je dan de oppervlakte berekent lees je in het stappenplan op de website van het RVO.

HEB JE VRAGEN?

Vragen over bufferstroken kun je stellen aan RVO via telefoonnummer 088 042 42 42. Of kijk op www.rvo.nl/onderwerpen/bufferstroken.

Heb je vragen over teeltvrije zones? Stel ze aan Marit Houtsma via telefoonnummer (058) 292 22 22 of email info@wetterskipfryslan.nl

OP JACHT NAAR DE AMERIKAANSE RIVIERKREEFT

Je kunt de aankomende maanden onze collega's van exotenbestrijding tegenkomen in het veld. Van mei tot en met juli zetten ze fuiken in het water om te kijken waar en hoeveel verschillende soorten Amerikaanse rivierkreeften in Fryslân voorkomen. We willen namelijk in beeld krijgen waar ze leven, hoeveel het er zijn en hoe we ze moeten bestrijden. Deze rivierkreeften zijn namelijk zogenaamde invasieve exoten die schade veroorzaken aan flora en fauna.

Het plaatsen van fuiken is een onderdeel van een onderzoek naar de monitoring en bestrijding van invasieve exotische planten en dieren in ons werkgebied. Dit gaat ongeveer 3 jaar (2023 t/m 2025) duren. Tijdens deze periode van monitoring rapporteren we nauwkeurig over de vangsten, bijvangsten, vangmiddelen, schadebeelden en locaties. We hebben van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit voor dit onderzoek ontheffing gekregen.

WAT GAAN WE DOEN?

De wateren in ons beheergebied worden in de periode mei t/m juli gemonitord. Dit doen we door het steekproefsgewijs bemonsteren van alle wateren in Fryslân: boezemwater, polderwater, kanalen, beken en vaarten. Per gebied

brenge we met behulp van kreeftenfuiken de aanwezigheid van de verschillende soorten Amerikaanse rivierkreeft in kaart. In 2024 en 2025 doen we dit nog een keer. Zo verzamelen we genoeg data voor het onderzoek.

HOE DOEN WE DIT?

De fuiken die we plaatsen staan 24 uur onder water. Dan legen we de fuiken, kijken wat voor soorten kreeften erin zitten, tellen de aantallen en registreren dat. Daarna nemen we Amerikaanse rivierkreeften mee en worden ze door bevroering gedood. De kreeften voeren we af naar een destructiebedrijf.

WAAROM GAAN WE DAT DOEN?

De Amerikaanse rivierkreeft is een invasieve exoot die schade veroorzaakt aan het milieu en waterstaatskundige objecten (polderdijken, gemalen, wallen enz.). We vermoeden nu dat we in het beheergebied van Wetterskip Fryslân nog geen grote schade ondervinden, maar een eenduidig beeld hebben we dus nog niet. Want we komen ze nu zo nu en dan tegen tijdens de vismonitoring en in de muskusrattenvallen. Dit onderzoek levert dus een compleet beeld van de aanwezigheid en verspreiding van de Amerikaanse rivierkreeft.

TOP 5 JGM 2022

- Fandango
- Sencor
- Frontier Optima
- Amistar
- Gardo Gold

TOP 5 MAC 2022

- Stomp
- Monsoon
- Sencor
- Dual Gold
- Butisan

Boven de jaargemiddelde norm (JGM) en onder de maximaal aanvaardbare cinectratie (MAC).

IN 2022 VOORAL HERBICIDEN AANGETROFFEN IN HET WATER

Na een nat 2021 was 2022 een relatief droog jaar. Toch hebben we eind mei en juni een aantal dikke buien gehad. Deze waren vooral plaatselijk en soms hoosde het flink. Dat is goed terug te zien in de metingen van gewasbeschermingsmiddelen in het water.

ACHT MEETPUNTEN

Voor het landelijk meetnet gewasbeschermingsmiddelen doen we iedere twee weken een meting op acht meetpunten (in de periode april tot en met oktober). In totaal onderzoeken we op 185 stoffen. Opmerkelijk is dat we in 2022 vooral herbiciden aangetroffen hebben. Deze zijn toegepast in het voorjaar en bij die buien uit- of afgespoeld. Afspoeling kan ook makkelijker als er relatief veel kale grond is.

GEZONDE BODEM = WEERBARE BODEM

Zoals we in voorgaande jaren al concludeerden, blijkt afspoeling een belangrijke emissieroute van gewasbeschermingsmiddelen te zijn. Eén van de mogelijkheden om hier iets aan te doen kan via het organische

stofgehalte in de bodem. In 2022 was er namelijk een projectmatig meetpunt waar bijna geen middelen zijn aangetroffen in het oppervlaktewater. Het ging hier om een perceel met een hoog organisch stofgehalte. Er zijn hier natuurlijk meer variabelen om rekening mee te houden, maar een goede organische stofbalans zorgt voor een weerbare bodem. Daarnaast bindt een deel van de gewasbeschermingsmiddelen zich aan het organisch materiaal in de bodem, waardoor het de tijd krijgt om af te breken. Tot slot wordt water beter vastgehouden in een gezonde bodem met voldoende organisch materiaal. Zodoende is de bodem beter beschermd tegen uitdroging en afspoeling.

VOLG ONS!

Blijf op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en volg ons op:

 @weterskip

 @weterskipfryslan

 @weterskipfryslan

 @weterskip